

FISKÅ FÔRUM

Oktober 2015

6 TIPS TIL FÔRING AV KALV

- +
 - FISKÅDAGANE
 - KUSIGNAL-INVITASJON
 - ÅPENHET OG FELLES VURDERING

ØKER EFFEKTEN AV KRAFTFÔR

-MODERNISERING AV
ENERGIVURDERINGA
TIL DRØVTYGGAR

VERDENS BESTE BIFF

NORSKE KJØTTPRODUSENTER
KAN FÅ ET NYTT LEVEBRØD

Fiskå Mølle

Godt gjort er bedre enn godt sagt

Nå er det høst.

*Sauen er sankt og tatt ned fra beite
årets siste kornavling er høstet
og kyrne fyller opp melketanken som før.*

*Barna går et nytt skoleår i møte
mens kornet fra dine åkre bakes til brød.
Kjøttet fra din gård blir til pålegg
og melka ender på skrivepulten.*

*Din innsats gjennom året gir sunn, norsk mat
i nistepakken til fremtidens forskere, idrettstalenter og bønder.
Gir dem et avbrekk i skolehverdagen
og motivasjon til å fortsette.*

Det er din innsats som former Norge

Leder

Erstatninger MRSA

Siden 2012 har vi hatt flere runder med påvisning av MRSA i svinebesetninger rundt om i landet. Samlet er det nå flere ti-talls besetninger som har fått påvist MRSA. For de som blir rammet betyr dette store kostnader i form av både utslakting, sanering og driftsavbrudd. På toppen av det hele kommer de menneskelige belastningene en slik prosess medfører.

MRSA er ikke en dyresykdom og Mattilsynet opplyser i infoen rundt MRSA at det er i forhold til folkehelsen at en krev utslakting og sanering av smittede besetninger. Helsemyndighetene vil forebygge at smitten spres fra svinebesetninger til befolkningen.

Målsettingen om å holde norske husdyr fri for MRSA er ikke vanskelig å gi sin tilslutning til. Dette føyer seg inn i særegenhetene til norsk landbruk ved at vi er salmonellafri, ikke bruker GMO-råvarer, har høye standarder for dyrevelferd mm. Vi snakker om legitimiteten for norsk landbruk.

Når Mattilsynet har gitt pålegg om utslakting og sanering trer den offentlige erstatningsordningen inn og dekker verdien av dyr som må avlives og kostnader i forbindelse med sanering. Kostnader ved driftsavbrudd dekkes imidlertid IKKE! Denne kan eventuelt dekkes gjennom den avbruddsforsikring som er tegnet for besetningen.

Mange besetninger har ikke hatt den nødvendige avbruddsforsikring. Årsakene til dette er nok flere, men for mange var ikke dette en type risiko som ble vurdert som naturlig å gardere seg mot når forsikringen ble tegnet. Spørsmålet kan imidlertid ikke være hvorfor en ikke har tegnet den nødvendige forsikring. Spørsmålet er heller om det er kan være rett at bonden belastes for kostnadene ved denne typen drifts-avbrudd.

Vi mener norske myndigheter gjør de som rammes en stor urett når ikke drifts-avbruddet dekkes. Det kan ikke være rett at bonden som tilfeldig er rammet av MRSA skal ta store tap for at den norske befolkningen ikke skal utsettes for risiko for samme smitte. Her må det offentlige stille opp med erstatninger som dekker drifts-avbrudd fra første dag. Umiddelbart!

Leif Kåre Gjerde
Daglig leder, Fiskå Mølle

INNHold

Verdens beste biff
Prima Jæren starter et
ambisiøst eksperiment 8

Modernisering
Fullstendig overgang til NorFor
øker effekten av kraftfôr 16

6 tips til kalv
Basert på informasjonshefte frå
Storfehelsetjenesten 22

De riktige valgene
Åpenhet og felles vurdering av
kraftfôr er viktig for bondens
økonomi 26

MEDVIRKENDE

UTGITT AV
Fiskå Mølle

TRYKK
Spesialtrykk AS

IDÉ, KONSEPT OG
INNHold
Creobox AS
www.creobox.no

FOTO
Thomas Søyland
Frida Meyer

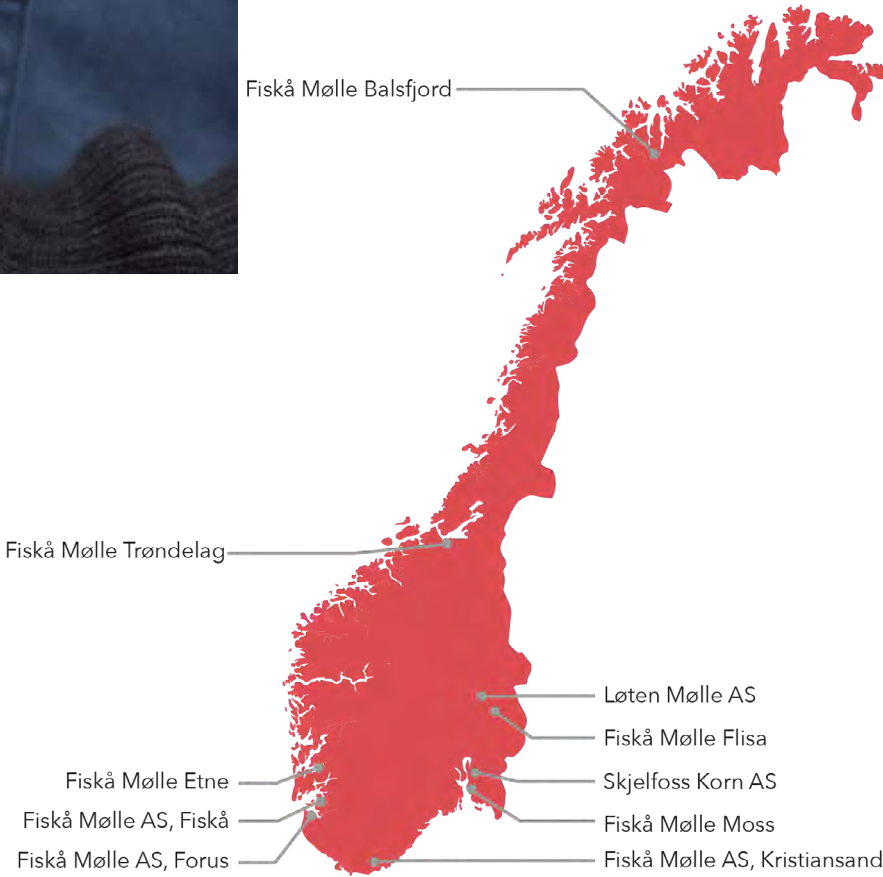
TEKST
Maren Bjorland
Kjell-Rune Vik
Thomas Søyland
Isak Røksund Gunder-
sen

BIDRAGSYTERE
Tine
www.tine.no

Som Norges største private aktør
har vi produksjon og leveranse
over hele landet.
Du finner oss på en rekke steder:

LAGRE OG FORHANDLERE

- Rangert geografisk; nord til sør*
- Andøy: Lager Risøyhamn. Tlf. 76 11 53 90
 - Sortland: Noa Maskin Tlf. 76 12 40 00
 - Harstad: Andreas Lund. Tlf. 77 07 70 56
 - Vestvågøy: Lager Stamsund. Tlf. 76 05 40 82
 - Steigen: Ålstadøya Førsentral. Tlf. 75 77 75 60
 - Rødøy: Lager Vågaholmen. Tlf. 75 09 89 00
 - Nesna: Lager Saura. Tlf. 976 66 910
 - Leirfjord: Sigurd Hoff Kraftfôr. Tlf. 75 04 84 35
 - Finneidfjord: Lager Finneidfjord. Tlf. 901 83 472
 - Gjemnes: Høgset Terminalen AS. Tlf. 71 29 48 00
 - Gloppen: Fiskå Mølle, Sandane. Tlf. 977 82 547
 - Førde: Maskinsenteret AS. Tlf. 57 83 70 90
 - Førde: Jan Ove Hafstad, Tlf. 915 77 976
 - Gaular: MM Øvrebø Tlf. 57 71 72 04
 - Sogndal: Maskinsenteret AS. Tlf. 57 67 16 22
 - Vindafjord: Magnus Sørhus Landhandel, Vats. Tlf. 52 76 51 06
 - Karmøy: Hagia Karmøy. Tlf. 52 84 67 88
 - Egersund: HE Seglem. Tlf. 51 46 39 00
 - Kvinesdal: Norfloor. Tlf. 45 26 92 90
 - Hægebostad: Birkeland Handelslag. Tlf. 38 34 87 55
 - Audnedal, Byremo: Byremo Landhandel. Tlf. 38 28 01 93
 - Audnedal, Konsmo: Simon Valand. Tlf. 38 28 16 05
 - Marnardal: A.G. Vigemyr AS. Tlf. 38 28 75 11
 - Evje: Maskinsalg AS. Tlf. 37 93 00 89
 - Vennesla: Maskinsalg AS, Hægeland. Tlf. 38 15 33 68
 - Lyngdal: Traktor AS. Tlf. 38 34 51 03
 - Arendal: Stoa Maskin. Tlf. 37 00 53 60

KONTAKTPERSONER I FISKÅ MØLLE

Leif Kåre Gjerde, Daglig leder | Mob. 982 61 251 | leif.kare.gjerde@fiska.no
Sigurd Norland, Salgsleder | Mob. 982 61 260 | snorland@fiska.no
Tommy Nordbø, Produktansvarlig kraftfôr | Mob. 416 30 115 | tommy.nordbo@fiska.no
Kjell-Rune Vik, Produktsjef drøvtyggarfôr | Mob. 982 61 270 | kjell-rune.vik@fiska.no
Oddbjørn Lobekk, Plantekulturansvarlig | Mob. 982 61 255 | olobekk@fiska.no
Eirik Ur, Logistikkansvarlig | Mob. 982 61 263 | eirik.ur@fiska.no
Arnulf Fjermedal, Fagsjef svin- og fjørfe-fôr | Mob. 905 45 406 | arnulf.fjermedal@fiska.no
Tone Runhild O. Skadsem, Rådgiver svin | Mob. 915 50 159 | tone.runhild@hotmail.com
Leif Malvin Eggebø, Rådgiver drøvtygger | Mob. 982 61 261 | leif.malvin@fiska.no
Maren Bjorland, Rådgiver drøvtygger | Mob. 982 61 275 | maren.bjorland@fiska.no
Stig L.Voster, Rådgiver egg | Mob. 982 61 277 | stig.voster@fiska.no

KONTAKTPERSONER

Jan Ove Hafstad, kundekontakt vestnorge, Førde | Mob. 915 77 976 | johafstad@hotmail.com
Frank Arntsen, kundekontakt Trøndelag | Mob. 995 35 026 | fran-arn@hotmail.com
Audun Økland, kundekontakt Etne | Mob. 952 25 012 | audun.okland@fiska.no
Einar Folkvord, salg kraftfôr Flisa | Mob. 979 91 710 | einar@flisamolle.no

www.fiska.no | post@fiska.no | Tlf. 51 74 33 00

ANLEGG OG KONTORER

Fiskå Mølle Balsfjord | Tlf. 922 24 319
Fiska Mølle Trøndelag | Tlf. 73 85 90 60
Fiskå Mølle Etne | Tlf. 53 77 13 77
Fiskå Mølle, Fiskå | Tlf. 51 74 33 00
Fiskå Mølle Forus | Tlf. 51 44 42 50
Løten Mølle | Tlf. 62 50 89 89
Fiskå Mølle Flisa | Tlf. 62 95 54 44
Fiskå Mølle Moss | Tlf. 69 20 47 70
Skjelfoss Korn | Tlf. 69 92 01 50
Fiskå Mølle Kristiansand | Tlf. 38 12 77 50
NOKO AS | Tlf. 33 18 98 00

Kurs om kuhelse

KuSignaler er et kurskonsept utviklet av nederlandske veterinærer for å forebygge sjukdom gjennom bevisstgjøring av bonde, rådgiver og veterinær.

Kurset gjør deg i stand til å vurdere egen besetning og eget fjøs på en ny måte.

Se:
Observer kyrne og fjøset grundig og kritisk

Tenk:
Gjør en rask analyse av det man har sett

Forbedre:
Utforme konkrete, praktisk gjennomførbare forbedringer

Mange opplever at de har «sett seg blinde» på eget fjøs, og ikke fanger opp ting som fungerer dårlig. Fiskå Mølle tilbyr KuSignal kurs i høst. Bestående av tre timer teori og tre timer workshop i fjøset.

Pris: 1650,- (inkl. lunsj)
Dato: 03/11 eller 10/11
Tidspunkt Kl. 09.30
Sted: Kvalbein gard på Brusand

For mer info og/eller påmelding, kontakt Maren Bjorland. Tlf. 982 61 275 eller maren.bjorland@fiska.no.

Kjøp gjødsel på høsten

Fiskå Mølle har årsavtale med Yara. Prisene på Fullgjødsel er forhandlet for de 4 første månedene i gjødselåret, juli – oktober.

Slik markedet har utviklet seg gjennom sommer og tidlig høst samt valutasituasjonen, er det stor sannsynlighet for at vi får en betydelig prisstiging 1. november.

Vi anbefaler derfor at du kjøper gjødsel i god tid før 1. november. Det vil lønne seg.

Ta kontakt med din lokale forhandler eller oss i Fiskå Mølle

Nyhet Kom på Fiskådagen

9. og 10. november arrangerer vi en sosial møteplass for interesserte bønder. Det blir holdt parallelle foredrag tilpasset ulike typer gårdsdrift. Velg det som passer deg. Vi avslutter med felles lunsj.

Velkommen til en lærerik og sosial dag.
Agder: 9. november på Kvåstunet
Rogaland: 10. november på Bryne Kro & Hotell

Program:

Fiskådagen AGDER, Kvåstunet

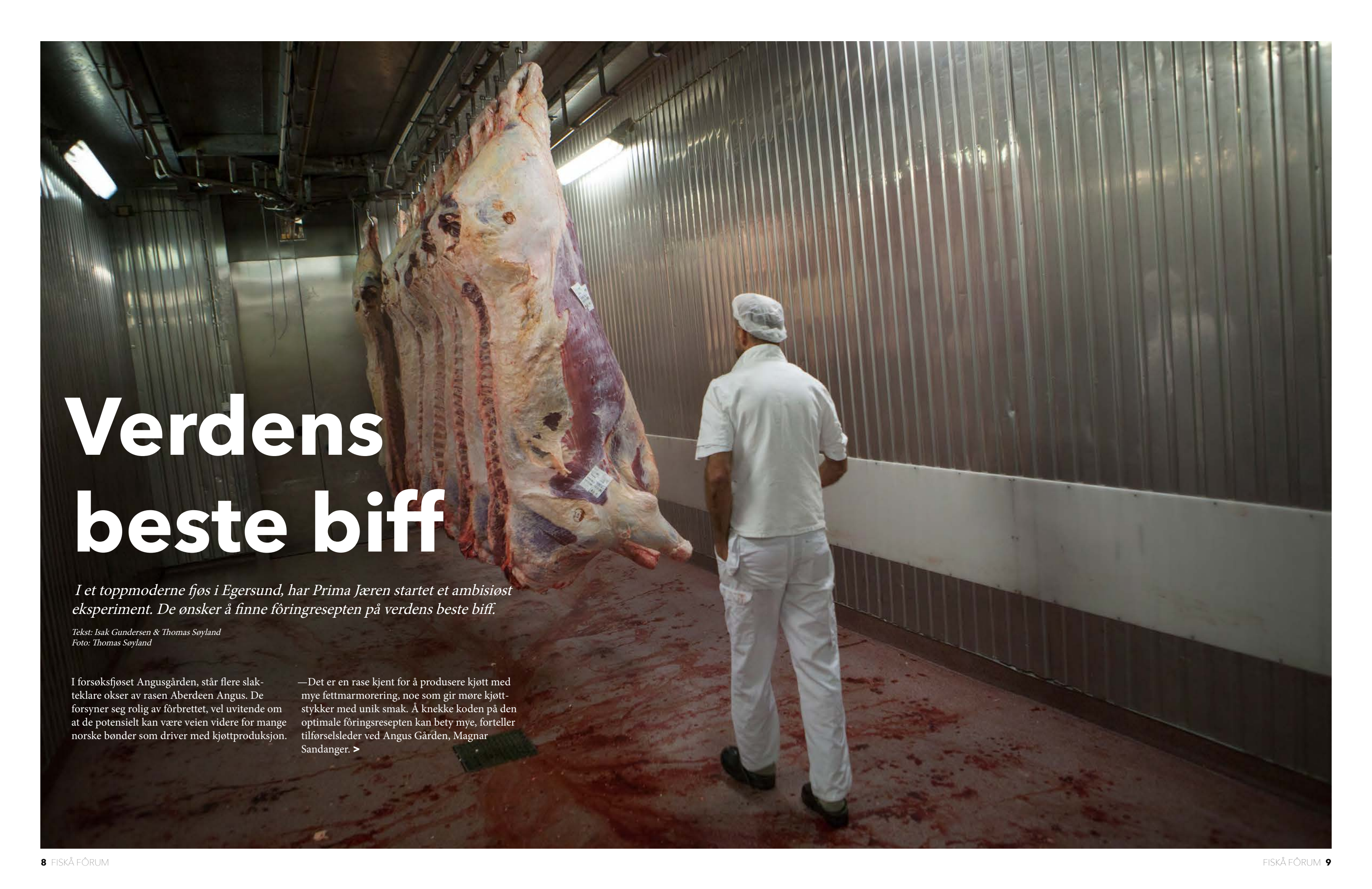
mandag 09.11.2015

18.00-18.30	Kaffi og registrering		
18.30-18.45	Velkommen v/Leif Kåre Gjerde		
18.45-19:15	Netto Energi Laktasjon (NEL) v/ Kjell-Rune Vik, fagsjef drøv Fiskå Mølle	Våtfor til gris v/Brian Fisker, DSM (DK)	Gjødselmarkedet, riktig kjøpstidspunkt Oddbjørn Lobekk, Fiskå Mølle
19:20-19:50	Grovforanalyser og forplaner v/ Maren Bjorland	Bruk av sink til gris v/ Marianne Oropeza-Moe	Oppnå høyest melkepris med årets grovfør v/ Gry Heidi Omland Hansen, Tine Sør
20:00-20:30	Grovförlavling, kvalitet og mineralbalanse v / Bjørn Tor Svoldal, YARA	Mage/ tarmhelse slaktegris v/ Tone Runhild Skedsem, veterinær	Sammensetning/Optimering av fjørefor v/ Tommy Nordbø
20:30-	Middag		

Fiskådagen ROGALAND, Bryne Kro & Hotell

tirsdag 10.11.2015

0930-10:00	Kaffi og registrering		
10:00-10:20	Velkommen v/ Leif Kåre Gjerde		
10:30-11:00	Fordeler ved overgang til NorFor v/ Kjell-Rune Vik, fagsjef drøv Fiskå Mølle	Våtfor til gris v/ Brian Fisker, DSM (DK)	Gjødselmarkedet, riktig kjøpstidspunkt v/ Oddbjørn Lobekk, Fiskå Mølle
11:15-11:45	Maxammonbehandla Bygg v/ Hans Løfdal, LOCAVORE	Mage/tarmhelse slaktegris Tone Runhild Skadsem, veterinær	Verpefor v/ Arnulf Fjermedal, fagsjef svine&fjærte Fiskå Mølle
12:00-12:30	Grovförlavling, kvalitet og mineralbalanse Yara v/ Bjørn Tor Svoldal	Bruk av sink til gris v/ Tone Runhild Skedsem, veterinær	Kvalitet daggammel kylling v/Arild Pollestad, Hå rugeri
12:30-	Lunsj		

A large, raw piece of meat, likely a carcass, hangs from a metal hook in a cold storage room. The room has corrugated metal walls and a floor covered in blood. A person in a white uniform and hairnet stands in the background, looking at the meat.

Verdens beste biff

I et toppmoderne fjøs i Egersund, har Prima Jæren startet et ambisiøst eksperiment. De ønsker å finne fôringresepten på verdens beste biff.

*Tekst: Isak Gundersen & Thomas Søyland
Foto: Thomas Søyland*

I forsøksfjøsset Angusgården, står flere slakteklare okser av rasen Aberdeen Angus. De forsyner seg rolig av fôrbrettet, vel uvitende om at de potensielt kan være veien videre for mange norske bønder som driver med kjøttproduksjon.

—Det er en rase kjent for å produsere kjøtt med mye fettmarmorering, noe som gir møre kjøttstykker med unik smak. Å knekke koden på den optimale fôringsresepten kan bety mye, forteller tilførselsleder ved Angus Gården, Magnar Sandanger. >

Pionerprosjekt

Magnar Sandanger er visjonæren på gården. Øynene hans lyser opp når han snakker ivrig om prosjektet.

—Det har vært veldig lite fokus på å utvikle storfe med tanke på kjøttkvalitet, ikke bare i Norge, men i hele Europa. Alle tidligere forsøk har handlet om tilvekst og førutnyttelse. Så forskningen i fjøset til Prima Jæren kan fort bli noe av det viktigste som er gjort innen norsk kjøttproduksjon, forteller han entusiastisk.

De går vitenskapelig til verks for å fremstille kjøttstykker hvor fettset legger seg i striper mellom kjøttet, i motsetning til å klumpe seg på utsiden.

—Å fordele fettset på denne måten kalles fettmarmorering, og gir en veldig smakfull biff. Får vi til dette, vil vi være i stand til å framstille Norges, muligens også verdens beste biff. Spisekvaliteten blir helt utenom det vanlige, forklarer Magnar.

Prima Jæren samlet tidlig en overordnet styringsgruppe til prosjektet, med ekspert-er fra flere viktige fagområder.

—Vi har samlet en gourmetkock, erfarne slaktere, representanter fra næringslivet og ikke minst professor Jan Berg, fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Han er en av landets desidert fremste på kjøttkvalitet, og vår faglige forankring mot forskningsmiljøet, forteller Sandanger.

Med slik kompetanse levner Sandanger liten tvil om at resultatene vil være viktige både for både forbruker og bonde.

—Mannen i gata vil få tilgang på norsk kjøtt av en helt annen kvalitet enn hva vi har sett tidligere. Mens mange kjøttpro- duser kan få seg et nytt levebrød, spår han.

Viktig for hele verdikjeden

Andreas Tengesdal, driftsansvarlig på Angusgården er tydelig på at erfaringene de får fra forsøkene skal komme den enkelte kjøttprodusent til gode.

—Mye av poenget er å drive utvikling for bøndene. Vi prøver å komme frem til en resept som en vanlig bonde kan bruke. Hvis resepten blir så avansert at ytterst få kan bruke den, er den lite verdt, sier han. Han forklarer videre at storferasen Aberdeen Angus tar seg godt fram i ulendt terreng, som muliggjør bedre utnyttelse av kulturlandskapet.

—Vi har mye beiter her til lands, spesielt i sør. Å utnytte dem bedre vil være utrolig viktig for å pleie det unike kulturlandska- pet i Norge. Det er en kjempeviktig del av dette. Prosjektet skal dekke hele verdi- kjeden, mer enn bare god mat, forteller han.

Ny prissetting kan endre bondens økonomi.

Tengesdal forklarer hvordan det på sikt kan lønne seg for norske bønder å produsere kjøtt av høyere kvalitet.

—Hvis jevn fettmarmorering blir tatt inn som kvalitetsstandard, må betalingssyste- met innrette seg deretter. Bønder som klar- er å produsere slikt kjøtt vil få bedre betalt, selv om de ikke avler dyrene som har mest mulig gram tilvekst per dag, mener han.

Til sammenligning kan den verdenskjente biffen fra Kobe i Japan gi de beste pro- duserne mellom to og tre tusen kroner per kilo.

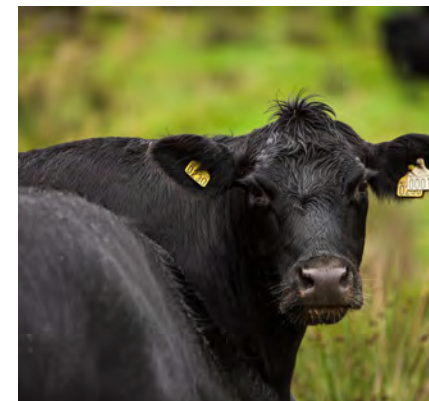
—Jeg tror ikke vi kommer opp i slike pris- klasser her i Norge, men det viser hvertfall at det finnes betalingsvilje for eksklusive produkter, smiler Tengesdal.

Toppmoderne fjøs

Oksene beveger seg optimistisk når drifts- ansvarlig tar en rutinekontroll i fjøset. En yngre okse utfordrer han fra innhegningen og hopper livlig rundt.

—Skal du tøffe deg nå, sier Andreas spør- rende og smiler før han strekker ut handa og lar ungdyret slikke fingrene.

Vanligvis er det en helautomatisk føring- smaskin som mater dyrene i hver binge med hver sin nøye tilpassede diett. En grabb med laserstyring forsyner seg selv fra nøye utlagte fôrhauger, og blander det med kraftfôr og mineraler. Det ligger åtte til ni forskjellige typer grovfôr tilgjengelig. Ingenting er tilfeldig på forsøksgården Angus.

Sammensatt fôringsresept

For å kunne mene noe om hva en god fôringsresept er, må de først ha basis- kunnskapen på plass, mener tilførselsleder Sandanger.

—Derfor er landbruksrådgivningen i gang med å kartlegge hvilke typer gras som vokser på beitenene våre, også tar vi grovfôrprøver av alle rundballene for å ha kontroll på næringsinnholdet.

I prosjektets startfase ble de ulike kraftfôr- produsentene invitert til å gi løsningsforslag på en rekke utfordringer.

—Vi gav aktørene reelle problemstillinger som vi visste ville komme. Spesielt godt likte vi den konstruktive og nytenkende måten Fiskå Mølle gikk frem på. Etter en nøye vurdering av kunnskap, kompetanse, nettverk og evne til gjennomføring valgte vi dem som partner, sier Sandanger.

Leif Malvin Eggebø, rådgiver på drøvtygger- fôr hos Fiskå Mølle, tror det blir interessant og lærerikt å sy sammen en optimal kraftfôr- resept i forhold til kjøttkvalitet.

—Når vi måler forskjeller ned på detaljnivå, er det lettere å se hvilke næringsstoffer, fôrvarer og fôringsregimer som gjør hva. Denne kunnskapen kan bli utrolig viktig for fremtiden til norsk kjøttproduksjon etter- som kvalitetskjøtt fra Aberdeen Angus har potensiale langt utover et nisjeprodukt, slår han fast. ➤

Slaktekvalitet

Få kilometer unna Angus Gården blir de slaktemodne oksene ledet inn i hallen som Prima Jæren leier til å utføre slakteoperasjonen.

Avdelingsleder på slaktelinja, Erik Bjørn Svalstad stopper ved inngangen til slaktehallen og kikker opp på en rekke slaktere som arbeider effektivt med den bulkete storfeen. Presise kutt skjæres, det sorte skinnen dras av og de massive dyrene deles iløpet av minutter.

—Jeg begynte selv her på slaktelinja i mai 1982, det blir snart 34 år, ler han.

Som erfaren slakter sier Svalstad at det er lett å se forskjell på dyra, ettersom de både er kortere og tykkere enn annet storfe de har innom.

—Vanligvis slakter vi ikke Angus, så jeg ser at det er mer fett i kjøttet. Det intramuskulære fettet i denne rasen er tydelig, forklarer han.

Verdikjedens ende

Det klirrer i glass og bestikk inne på restauranten Fish and Cow. En ung mann stiger lett-bent ut fra kjøkkenet. Balansert i håndflaten, bærer han en tallerken. På den hviler et tykt kompakt stykke rått kjøtt.

—Her er entrecôte biffen vi har pratet om, smiler kjøkkensjef Rasmus Johnsen Skoglund. Det er virkelig et praktfullt produkt fra Angus Gården, fortsetter han overbevist.

Den moderne restauranten Fish And Cow lokalisert i Stavanger sentrum befinner seg i enden av forskningsprosjektet til Prima Jæren. Restauranten sin oppgave er å gi tilbakemeldinger på det som er, eller kan bli, verdens beste biff.

—Verdens beste er nok et hårete mål, ler Skoglund. Men igjen, hvem vet? Norges beste har de etter min mening allerede klart, og det på første slakt. Hvem vet hva de klarer etter noen år? spør han optimistisk.

—Vi kokker elsker fett, her ser man hvordan det fordeler seg jevnt utover hele biffen. Slike stykker er overlegne. Kjøtt med lite marmorering og fett kan gjerne være møre, men selve smaken blir ikke den samme. Det skal dere snart få oppleve, sier han med et lurt smil.

Kjøkkensjefen forsvinner inn på kjøkkenet. Han kommer ut igjen med en friskt dandert tallerken. Entrecôte er oppstykket og grillet til perfeksjon, bare lukten fininnstiller sansene. Og smaken, den fyller hele munnen med kraftig aroma som varer og varer. En helt unik biff, framstilt og utvalgt av ildsjeler med visjon og kompetanse. Behandlet etter alle kunstens regler, for å framstille den beste smaksopplevelsen.

—Om man ser på utviklingen av kjøttproduktene som finnes i Norge i forhold til det Prima Jæren kan levere nå, må man bare legge seg flat. Det er en grunn til at jeg bruker dem, avslutter kjøkkensjefen. ||

Medlemmer styringsgruppe

Anbjørn Øglend, grunnlegger, Prima Jæren

Lars Kåre Linderud, daglig leder, Prima Jæren.

Kjartan Skjelde, kokk og restauranteier, Fish & Cow.

Vegard Kjuus - Ferskvareansvarlig, Meny-kjeden.

Jan Berg, professor på Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

ABERDEEN ANGUS

Naturlig helt sort farge, i unntakstilfeller kan jur hos kviger være hvite.

Typisk vekt: kvige 550 kilogram, okse 850 kilogram.

Avlet frem av ulike raser storfe fra fylkene Aberdeenshire og Angus i Skottland.

Utnevnt til mest populære innfødte kjøttfe rase i UK 2014, og andre mest populære kjøttfe rase totalt.

Vanligste kjøttfe rase i USA, med 324,266 dyr registrert i 2005.

Maren Bjorland er ny rådgjevar på drøvtyggarfôr hos Fiskå Mølle. Frå mjølkebruket heime på Nærbø tok ho agronom-utdanning, vidare blei det mastergrad i Husdyrvitenskap ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. –Ein ettertrakta kompetanse, som me er stolte av å ha fått inn i bedrifta, seier daglig leder, Leif Kåre Gjerde.

Grovfôrprøver

No er hausten og innefôringsseasonen snart her, og fleire vil kanskje sende inn grovfôrprøver til analyse for å få oversikt over kvaliteten på surfôret. Her kjem ein liten guide til korleis ein kan sikre seg eit mest mogeleg korrekt resultat.

Tekst: Maren Bjorland
Foto: Thomas Soyland

Når i prosessen bør ein ta ut prøve?

Ein tommelfingerregel er å vente 6-8 veker etter siloleggjing før ein tek ut prøve. Dette er for at dei kjemiske prosessane som føregår i ensilert fôr skal vere ferdige, slik at fôret er stabilt. Tek ein ut prøve for tidleg risikerer ein at næringsinnhaldet endrar seg etter uttaket, og ein sit igjen med ei prøve som ikkje beskriv det ein fôrar dyra med nokre månadar seinare.

Korleis tek ein ut ei representativ prøve?

For at tala du får på analysebeviset skal stemme mest mogeleg overeins med det dyra får i seg er det viktig at prøven som vert sendt inn er representativ for akkurat ditt fôringsopplegg. Blandar ein fleire slåttar under fôringa kan ein gjerne sende inn ein felles prøve for alle tre, men om ein skal fôre berre ein slått om gongen bør ein sende inn ein prøve for kvar slått.

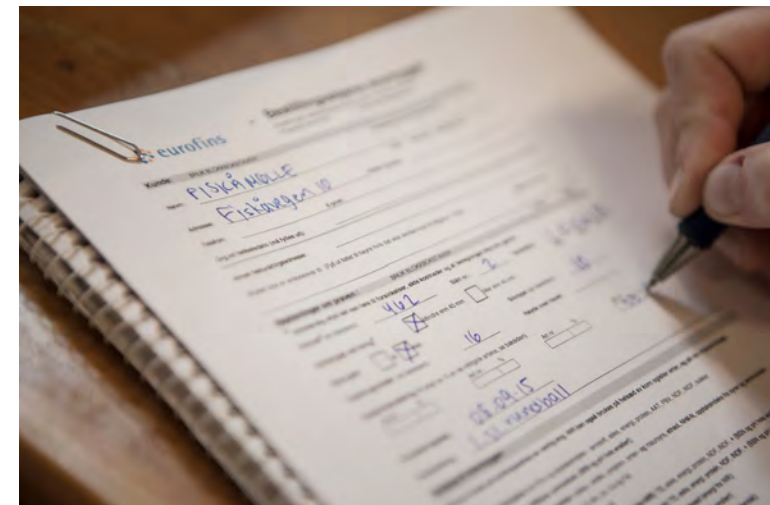
Uttak med prøvebor er anbefalt, slik at ein ikkje berre får det fôret som ligg øvst i siloen. Har ein prøvebor bør ein ta prøvar fleire stader i det aktuelle partiet slik at eventuelle variasjonar vert teke høgd for. I ein silo bør ein ta ut 5-7 stikk frå forskjellige plassar. Skal ein ta prøvar av eit parti rundballar bør ein ta 2-3 stikk frå 2-3 ulike ballar. Har ein ikkje prøvebor er det anbefalt å fjerne det øvste laget i siloen ettersom det kan vere påverka av lufttilgang.

Kor mykje fôr bør ein ta ut?

Laboratoriet treng meir av ein våt prøve enn av ein tørr prøve ettersom det er tørrstoffet som vert analysert. Som eit utgangspunkt kan ein rekne om lag 300 gram for ein standard analyse, og 100 g ekstra for kvar eventuell tilleggsanalyse.

Kva for analysar skal ein velje?

I dei aller fleste tilfelle dekkjer ein standard NIR-analyse dei parametranne ein treng. Her får ein alle dei mest vanlege måla på næringsinnhald, NorFor-verdiar samt nokre gjæringsparametrar. Har ein problem med dårleg lukt og/eller farge, at kyrne ikkje vil ete fôret eller med feilgjæring generelt kan det òg vere lurt å velje ein utvida analyse for gjæringskvalitet. Dersom ein mistenkjer at fôret inneheld sporar eller på anna sett er forureina av mikroorganismar kan ein velje å ta ein hygienisk analyse. Ein kan òg bestille ein mineralanalyse dersom ein vil fastslå mineralinnhaldet i surfôret.

Utfylling av skjema og innsending av prøve

Når den representative prøven er teken ut, blanda saman og pakka i ein lufttett plastpose er den nesten klar til innsending – berre følgeskjemaet manglar. Det skal vere eitt prøveskjema pr. prøve. Obligatoriske felt er merka med stjerne, dei andre fyller ein ut så godt ein kan om det er ynskeleg. Ein kan sende inn via posten, eller via ferdigfrankerte innsendingskonvoluttar frå Eurofins. Det er anbefalt å sende inn prøven tidleg i veka slik at den ikkje vert liggjande på posten over helga og potensielt vert dårleg. ||

FORDELER MED FØRPRØVE

Presise verdiar for næringsinnhaldet i grovfôret – det er ofte annleis enn ein trur

Meir effektiv produksjon (mjølk, protein- og fettprosent) ved val av kraftfôrtype som passar til akkurat ditt fôr

Viktig steg for å kunne løyse eventuelle besetningsproblem relatert til fôring – sporar i mjølk, fruktbarheit, dårleg mineraltilføring, osb

Gjer ein peikepinn på kva ein gjer rett og gale i ensileringsprosessen

FISKÅ MØLLE TILBYR

- Uttak og innsending av prøve, evnt. rettleiing om du vil gjere det sjølv.
- Oppsett av fôrplanar og oppfølging av desse.

Fullstendig overgang til NorFor

-Øker effekten av kraftfôret

Tekst: Kjell-Rune Vik, produksjef drøvtyggarfôr

Fôrplanane til dei fleste norske mjølkebønder settast opp i NorFor (OptiFôr), dermed tilpassar vi produksjonen av vårt kraftfôr. Vi rangerer no råvarene våre etter dei viktigaste næringsverdi-ane i dette unike nordiske systemet laga for å få meir effektive rasjonar til mjølkeku.

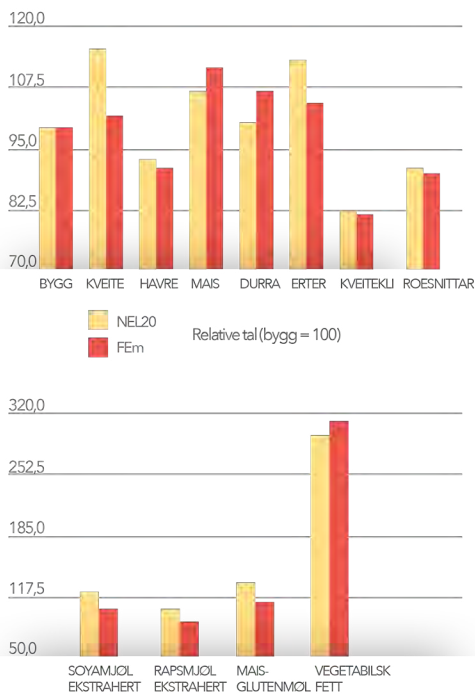
I fjor moderniserte vi proteindelen og innførte krav til AAT20 og PBV20 til alt kraftfôr til drøvtyggarar. No har vi teke for oss energidelen, og er først ut i Norge med å innføre krav til NEL20 i kraftfôret. Der-med tar vi farvel med det gamle og umoderne AAT/PBV/ FEm-systemet frå 1993, og går heilt og fullt for NorFor. Resultatet er eit lønsamt kraftfôr tilpassa bondens behov.

Ny kunnskap

Energi i NorFor målast i megajoule (MJ), og energitypen kallast ”Netto-Energi Laktasjon” (NEL).

Også FEm-systemet frå 1993 er basert på NEL, men tek ikkje omsyn til ny kunnskap om råvarene brukt i kraftfôr eller fôrasjonane sin samansetning og størrelse. For det er stor skilnad på energiinnhaldet i kraftfôrråvarene og grovfôr om dei gjerast til ei gjeldku kontra ei som mjølkar t.d. 35 liter pr dag.

Opphaldstida av fôret i vomma er nemleg veldig forskjellig her. Fôret til den høgtytande kua har så kort opphaldstid at ein får ut mindre av energien i fôret - med mindre nedbrytingshastigheita av næringsstoffa er rask. Mais og durra brytast langsamt ned i vomma, og er gode dømer på råvarer som får ein lågare energiverdi, medan kveite, erter og soyamjøl får ein auka energiverdi. Sjå figur 1 og 2 for typisk energiinnhald for og no.

Figur 1. Samanlikning av energi i nytt og gammalt system. Bygg settast til den relative energiverdien 100.

Figur 2. Samanlikning av energi i nytt og gammalt system. Bygg settast til den relative energiverdien 100.

SLIK REKNAR DU PRIS

Pris pr MJ er også svært viktig når det gjeld kjøp/sal av rundballar. Her må ein legge til grunn ein grov-fôranalyse, samt vekta på rundballane.

Slik reknar du ut pris pr MJ når rundballen kostar 500 kr og veg 800 kg. Analysebevis: 25% tørrstoff (TS) og 6,20 MJ pr kg TS.

Du reknar:
 $800 \text{ kg} \times 0,25 \text{ (TS)} \times 6,20 \text{ MJ} = 1240 \text{ MJ}$
Pris pr MJ = $500 \text{ kr} / 1240 \text{ MJ} = 0,40$ kr pr MJ = 40 øre pr MJ.

Vurder så gjæringskvaliteten og prisen i forhold til alternativt kjøp av kraftfôr.

Nemninga «NEL20» på grovfôranalysen din viser at energiinnhaldet (MJ) er basert på Nor-For-verdiar. Både Eurofins og Blgg gjev opp NorFor-verdiar på sine analysebevis.

Optimale reseptar

I Fiskå Mølle siktar vi oss inn på ei ku som mjølkar 30-35 kg pr dag, og som tek opp 20 kg tørrstoff pr dag (derfor 20-talet i NEL20, AAT20 og PBV20.), og som får 50 % kraftfôr i rasjonen. Vi kan no rangere råvarene rettare, og får dermed meir optimale reseptar til mjølkekyr i høg produksjon. Planlagde energi- og proteinverdiar i drøvtyggarfôret til Fiskå Mølle finn du ved å sjå på sortiment som følger med bladet.

Energi i grovfôr

Utviklingstrinnet i graset har, som før, stor betydning for energiinnhaldet. Tidleg hausta gras har høg fordøyelegheit og dermed høg potensiell energiverdi, medan seint hausta gras har låg fordøyelegheit og dermed låg potensiell energiverdi. Dømer på energiverdiar målt i NEL20 er vist i tabell 1.

Fleire norske forsøk har vist at tørrstoffopptaket går opp med tidlegare haustetidspunkt. Når samtidig energikonsentrasjonen i tørrstoffet går opp, så vil det å starte slåttan tidlegare

kunne auke dagleg energiopptak ein heil del. Den spesifikke nordiske kunnskapen om desse samanhengane er programmert inn i OptiFôr, og blir brukt når ein set opp fôrplanar basert på dine surfôranalyser og Fiskå Mølle sitt kraftfôr.

Pris pr MJ

Når ein skal vurdere prisen på ulike kraftfôrslag er det langt betre å samanlikne pris pr MJ enn pris pr FEm fordi sistnemnde ikkje gir eit godt nok bilde av energiverdien. Spør oss gjerne om pris pr MJ på våre kraftfôr. ||

Typisk innhald av MJ (NEL20) i grassurfôr av blandingseng på ulike utviklingstrinn (pr kg TS)	
Svært tidleg hausta	7,0
Tidleg hausta	6,7
Middels hausta	6,3
Seint hausta	5,8
Svært seint hausta	5,4

6 tips til fôring av kalv

*Basert på informasjonshefte frå
Storfehelsetjenesten*

*Tekst: Maren Bjorland
Foto: Thomas Søyland*

1 Nok råmjølk

Når kalven vert fødd har han ingen immunforsvar i det heile. For å sikre tilføring av immunstoff til kalven er rask og korrekt tildeling av råmjølk avgjerande. Immunstoff er ulike protein som finst i råmjølka og som hjelper kalven til å verte meir motstandsdyktig mot ulike former for patogen og dermed byggje opp sitt eige immunforsvar. Råmjølk bør tildelast så fort som mogeleg, og helst innan 2 timar etter kalving.

Minstemengda skal tilpassast til kalven sin storleik, og ein reknar at løpen kan ta ca 8,5% av kroppsvekta. Vil kalven ha meir enn dette kan han gjerne få det. Utover første mjølkefôring bør kalven få 3-4 liter i løpet av det første døgnet. For kalvar som ikkje vil drikke bør ein ha liggjande ein sonde. Råmjølka bør helst vere av ein viss kvalitet (>50 IgG/liter), og dette kan målast ved hjelp av eit kolostrometer eller eit refraktometer. >

2 Mjølkk av god kvalitet

Den første perioden etter råmjølksperioden bør kalven få heilmjølkk av god kvalitet, altså ikkje mastittmjølkk og/eller mjølkk som inneheld antibiotika. Mjølka kan gjerne syrnast for å auke lagringsstabiliteten og for å skape eit gunstig miljø i magen til kalven. Mjølkeerstatningar er vanlegvis laga av mysepulver, skummamjølkkpulver, vegetabilske oljer, animalsk fett og vegetabilsk protein. Skummamjølkkpulver har ein aminosyresamansetnad som er betre eigna spesielt for dei yngste kalvane enn vegetabilsk protein, i tillegg til at det koagulerer betre i løypen som gjer ein auka kjensle av mettheit. Fiskå Mølle forhandlar tre ulike typar mjølkeerstatning: Denkamilk Kalvedrikk som er basert på spraytørka mysepulver og har eit høgt innhald av råprotein, Denkamilk Royal som også er proteinrik men inneheld i tillegg 40% skummamjølkkpulver, og Denkamilk Classic som er spesielt tilpassa kalveføringautomatar og difor tåler lagring utan omrøring i 24 timar.

Anten ein gjer mjølkeerstatning eller heilmjølkk bør ein føre kalvane mjølkk med smokk. Årsaka til dette er at sannsynet for at mjølka havnar i formagane er mindre, kalven får tilfredsstilt sitt sugebehov, samt at ein kan gje større mengder mjølkk fordi det tek lengre tid for kalven å drikke.

3 Tidleg kraftførtildeling

Kalven skal, i tillegg til mjølkeføringa, ha tilgjenge til både kraftfôr, grovfôr og vatn frå første leveveke. Kraftfôr til kalv er samansett slik at drøvtyggjarfunksjonen vert stimulert. Kraftføret fører òg til at innsida av vomma utviklar ruglete utposingar, papillar, som aukar absorpsjonen av næringsstoff. Det vil seie at dess fortare kalven får i seg kraftfôr, dess fortare kan han ete og utnytte grovføret. Fiskå Mølle fører kraftføret TopKalv som er tilpassa kalven sine ernæringsmessige behov og har god smak for større opptak. Kalven bør ha fritt tilgjenge til kalvekraftfôr fram til han et om lag 2 kg/dag.

4 Grovfôr av god kvalitet

Òg grovfôr er viktig for å utvikle drøvtyggjarfunksjonen og vomma til kalven. Grovfôr har eit større volum enn kraftfôr, og fører dermed til auka storleik på vomma, som igjen gjer eit større potensielt føropptak. Grovføret stimulerer òg muskulatur og samantrekningar i vomma, som er viktig for ein velfungerande drøvtyggjar. Det er viktig at grovføret er av god kvalitet, så gje gjerne kalven surfôr med god gjæringskvalitet eller fint høy.

5 Reint vatn

For at kalvane skal utnytte kalvekraftføret dei får og det gode grovføret du gjer dei, er det heilt avgjerande av dei i tillegg har reint vatn. For lågt opptak av vatn gjer redusert føropptak og reduserer kalven sin motstandskraft mot sjukdom. I tillegg er vatn viktig for utvikling av den ynskja bakteriefloaraen i vomma. Kalven skal ha reint vatn tilgjengeleg heile tida, og om ein tildeler vatn manuelt i bøtte eller kar må ein skifte ut vatnet kvar dag.

6 Rein og tørr oppstalling

Ein kan gjere alle dei føregåande punkta heilt rett og likevel ikkje lukkast om ikkje miljøet til kalven er tilstrekkeleg bra. Eit reint og tørt miljø er første bud, då kalven må nytte meir energi til å oppretthalde kroppstemperatur og å motkjempe infeksjonar om han står blautt og skittent. Dette er energi som elles kunne ha vore nytta til vekst. Er det fuktig og skittent vil i tillegg kalven ofte vegre seg for å leggje seg ned, noko som kan forstyrre drøvtyggjingsmønsteret. Luftkvalitet er òg ein viktig faktor i oppstillingsmiljøet for kalv. Nok romvolum og luftutskifting er utruleg viktig for å halde mengda smittestoff på eit akseptabelt nivå, det same gjeld luftfuktigheit. Dersom ein klarer å oppfylle krava til miljø for kalven har ein gode føresetnadar for at kalven kan utnytte føret han vert tilbydd til vekst og trivsel. ||

Høsttilbud på kalvedrikk

10% ved bestilling av hel pall
Denkamilk Royal

Tilbudet gjelder kun
frem til 10. November

Ring 51 74 33 00

Fiskå Mølle

De riktige valgene

Åpenhet og felles vurdering av kraftfôr er viktig for bondens økonomi

Skrevet i et samarbeid mellom:

Stine Gregersen Vhile, utviklingssjef drøvtyggerfôr, Norgesfôr AS

Kjell-Rune Vik, produksjef drøvtyggerfôr, Fiskå Mølle

Inger Johanne Karlengen, utviklingssjef fôrkalitet og optimering, Norgesfôr AS

De tre kraftfôrleverandørene i Norge gir alle ut mye informasjon om hvert enkelt kraftfôr. En del viktige egenskaper ved kraftfôret samt selve resepten kan likevel holdes tilbake for kunden og dens rådgiver. Dette gjør produksammenligninger vanskelig. Dersom kraftfôrleverandørene samtidig opererer med forskjellige måter å angi energi- og proteinverdiene på, vanskeliggjør dette sammenligningene ytterligere .

En god fôrplan er viktig for å nå målene man har satt for sin produksjon. Jo mer korrekt informasjon du har om grovfôret og kraftfôret, desto større er sjansene for å nå dine mål. Kjennskap til kjemiske verdier (råprotein, fiber (NDF/iNDF), stivelse etc.) og en beskrivelse av nedbrytingskarakteristikkene til disse i dyret er viktig for å kunne velge riktig kraftfôr og dosering tilpasset ditt grovfôr og din produksjonsintensitet. De ulike råvarene som brukes i kraftfôret har ulike egenskaper i dyret. Noen av disse egenskapene kan det

være vanskelig å tallfeste. Nøyaktige opplysninger om kraftfôrets råvaresammensetning er derfor ofte viktig informasjon i tillegg.

Regelverket presiserer at det er opp til fôrprodusenten om man vil deklarere kraftfôret sin sammensetning nøyaktig (i %) eller om man bare vil oppgi råvaresammensetningen i fallende rekkefølge men uten å si noe mer om nivåene.

Ulike systemer for energi og protein kompliserer

Det brukes ulike metoder til å vurdere kraftfôrets innhold av energi og protein. Den «gamle» metoden som oppgir fôrenhet melk (FEm), AAT og PBV brukes fremdeles av noen til tross for at det ikke finnes noen oppdatert felles førtabell. Ny og oppdatert kunnskap synliggjøres ikke i disse gamle systemene, og verdiene kan villedde deg som kunde.

Logger du deg inn på <http://medlem.tine.no> og velger ditt Fiskå Mølle anlegg finner du oppdaterte karakteristikker av kraftfôret til enhver tid. Her deklarerer alle næringsverdier og nedbrytingskarakteristikker av våre kraftfôr.

Dette for at du og din rådgiver skal få et sikkert beslutningsgrunnlag når dere setter opp fôrplaner.

Mangelen på en oppdatert, felles førtabell medfører at de ulike kraftfôrleverandørene bruker ulike faktorer for å beregne energi- og proteinverdien i fôret. Dette medfører at helt like kraftfôrresepter vurderes ulikt avhengig av fôrleverandør. På bakgrunn av dette innførte Norge i 2011, i samsvar med EØS, et forbud mot å deklarere energi- og AAT/PBV innholdet i fôrblandinger til drøvtyggere på kraftfôrets følgeseddel.

Det nyeste systemet for å vurdere fôr til drøvtyggere er NorFor. NorFor er det klart dominerende fôrvurderingssystemet i Sverige, Danmark, Island og Norge, og blir brukt av flertallet av alle rådgiverne i disse landene. I systemet inngår en førtabell som kontinuerlig blir oppdatert og vedlikeholdt, noe som er helt nødvendig for at et system skal utvikles og fungere optimalt i takt med utviklingen i markedet.

Uavhengig av interne systemer for fôrvurdering og optimering av kraftfôr beskrives samtlige kraftfôrleverandører sine fôr i NorFor. Dataene overføres til Tine og brukes av programmet Tine OptiFôr. Fôrleverandørene skal bruke NorFor sin førmiddeltabell når de legger inn verdier på sine råvarer. På denne måten vil to like kraftfôr få samme «verdi» uavhengig av kraftfôrleverandør. Man kan likevel velge å skjule viktige parametre som nedbrytingshastigheter av protein, stivelse etc, samt potensielt fordøyelige og ufordøyelige fraksjoner av disse.

Hensikten kan være å hindre konkurrenters innsyn i karakteristikkene («resepttolling») og evt. interne effekter av prosessering av kraftfôr. Men, siden det er NorFor sin råvaredatabase som skal legges til grunn så vil skjuling av disse data i praksis bare redusere bondens og rådgiverens kontroll med effektene av eget innkjøpt kraftfôr, og dermed svekke sikkerheten i fôrplanen.

Manglende informasjon om viktige input hindrer også en nødvendig ekstern kvalitetssikring av dataene. ||

ERIK BRODSHAUG I TINE RÅDGIVNING

Vi i TINE Rådgiving som også jobber i NorFor-samarbeidet ser veldig positivt på interessen for å ta i bruk NorFor systemet i optimering av kraftfôrblendinger slik både Norgesfôr og Fiskå Mølle nå gjør.

Begge de to aktørene legger åpent inn sine optimeringsverdier i NorFor. Dette gjør det enklere for fôringsrådgivere og produsentene å vurdere ulike kraftfôr kvaliteter opp mot hverandre.

Felleskjøpene har av konkurransemessige hensyn valgt en noe mer restriktiv politikk når det gjelder åpenhet om innholdsdeklareringen på sitt kraftfôr. De ønsker å benytte seg av retten til å holde tilbake enkelte opplysninger som nedbrytingskarakteristikker og fordøyelighet av fiber, protein og stivelse, men ønsker å åpne opp for å deklare mikromineraler og vitaminer.

Det bør påpekes at det ikke er noen plikt å deklare innholdet i kraftfôr annet enn at alle råvarer som inngår skal navngis i fallende rekkefølge.

Rent faglig hadde det utvilsomt vært en fordel om alle verdier hadde vært åpne fra samtlige aktører i markedet, men vi må selvsagt respektere Felleskjøpenes avgjørelse.

Åpenhet gir trygghet

Valg av riktig kraftfôr og fôrplan er viktig for at du skal nå dine mål.

Hos Fiskå Mølle får du alltid

Åpen og oppdatert beskrivelse av fordøyelighet av protein, stivelse, fiber m.m. i våre kraftfôr i Optifôr.

Et godt samarbeid øker effektiviteten og gir et trygt beslutningsgrunnlag.

Velg riktig, ring 51 74 33 00

Navn:
Olav Aasland

Alder:
35 år

Drift:
Melkeproduksjon

Fiskå Fôrum (FF):
Hei Olav, hva skjer hos deg om dagen?

Olav Aasland (OA):
Hei, flyttet inn i nytt fjøs for 5 mnd siden. Så vi driver fortsatt og finner ut av driften der. Utenom går det mye på å bygge om det gamle fjøset, hvor det lages til liggebåser til ungdyra. Melkekyrna står i det nye. Også er det litt slått igjen, tredjeslåtten står fortsatt, håper på å ta resten denne uka.

FF: Jeg hører du sier vi?
OA: Ja, jeg og kona driver gården ilag. Anny, heter hun. Hun jobber 70 prosent utenommens jeg har den daglige driften. Vi er gift og har to unger, hvis det er av interesse.

FF: Ja, alltid gøy med unger. Er de med på gårdsarbeidet?
OA: De er nok litt små enda, går fortsatt i barnehagen. Så de er ikke med på arbeid, men de syns det er veldig spennende med dyr.

FF: Ok, hvor er gården deres?
OA: Åsland i Time kommune. Stedsnavnet staves med Å mens etternavnet har dobbel A. Bare for enkelthets skyld.

FF: Haha, skjønner. Hvordan har sommeren vært da?
OA: Fin den. Det ble forsåvidt en god del gras, selv om det var kaldt. Vi hadde mye raigras, som holdt seg godt gjennom vinteren. Planen var egentlig å pløye, men det ble veldig travelt med bygging av det nye fjøset. Alt i alt viste det seg å være like greit siden våren var så sen. Ellers var det en stor overgangen fra vanlig bås fjøs til robotfjøs.

FF: Høres tidkrevende ut?
OA: Joda, det er en omstilling. Men for all del, jeg har ikke gått hele sommeren og bare grublet på det. Det har vært mye småplukk etter byggingen som vi brukte sommeren på å ferdigstille. Du vet, sånn som når du pusser opp inne. Det blir alltid noen lister eller annet sjafs som blir nedprioritert der og da.

FF: Ja, skjønner. Hvordan har driften vært til nå i år?
OA: Det har gått forholdsvis greit. Kyrna lærte seg fort å gå inn og ut til roboten selv. Porten stod etterhvert åpent hele døgnet. Men det var med få dyr, noen stod i det gamle fjøset, andre var på adskilte beiter. Det blir nok mer komplikasjoner når alle skal inn tenker jeg.

FF: Blir fort sånn, siste spørsmål nå. Planer for fremtiden?
OA: Hmm, det blir å utvide produksjonen med mer melk. Ellers vil vi prøve å bli enda flinkere på det vi gjør. Dyrke bedre grøvfôr og avle frem bedre dyr. ||

Målrett din produksjon

Veiing av smågris gir et nøyaktig svar på hvor god tilveksten er.

Da vet du med sikkerhet om føringen er tilfredsstillende (fôrtype, antall føringer, fôrkurver, osv.) Sammenlignet med å estimere avveningsvekt har du kontroll på hva som fungerer og ikke. Slik oppnår du raskt ønsket resultat og inntjeningen øker. Dine målinger og kunnskap er uvurderlig for oss.

Derfor ønsker vi å inngå et samarbeid, hvor vi betaler halve kostnaden av vekta mot et innblikk i tallene på tilveksten av din smågris. Vi sponser 50 % av innveingsutstyret. Verdi 16 125,-

Ta kontakt med Eirik Ur
Tlf: 51 74 33 27

INGRIS STATISTIKK

1. plass på slaktegris

Til tross for kun 14 % markedsandel på landsbasis, havnet flere Fiskå Mølle kunder høyt opp på listene over beste besetninger.

Jon Harald Johnsen, beste besetning slaktegris 2015 er fornøyd med Fôret Opti Vekst. –Det har gitt flere kilo og bedre kjøttprosent, forteller han i en telefonsamtale.

Salgsleder Sigurd Norland hos Fiskå Mølle mener det er økt fokus på stabile blandinger, og full kontroll på råvarekvalitet som gir de gode resultatene.

MAXAMMON

Tidligere i høst gikk Fiskå Mølle igang med et prøveprosjekt på maxammonbehandling av korn i Rogaland. Med hjelp fra lokale bønder med erfaring fra eget bruk ble det produsert flere parti. Metoden som er godt utprøvet i andre deler av landet har umiddelbart fått stor interesse og produktet selges ut fortløpende.

Fagsjef på drøvtyggere Kjell Rune Vik mener det er et produkt som er populært både på grunn av kostnadseffektivitet og fordelene det gir hos melkekyr.

Maxammonbehandling øker næringsinnholdet i fôret og gjør det mulig å tildele større mengder energi i hver forrasjon, forklarer han.

VI STØTTER ARBEIDET MED Å FERDIGSTILLE EN SKOLE I KONGO

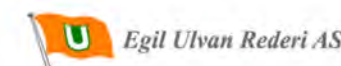
I tillegg til at vi støtter arbeidet med barnehjem i Kaziba, bygger vi ny skole i Kalimbi, nordøst i Kongo. Her venter 235 elever på nytt skolebygg.

Bli støttespiller du også.

Bank konto nr: 3205.22.17899

Takplatene gjenstår, de trenger økonomisk støtte for å fullføre bygget.

VEEN EIENDOM AS

VISNES KALK AS

REIDAR EIE AS

FISKÅ EIENDOM AS

TopLac® - førstevalget til melkekyr

«Vi opplever at TopLac holder høy standard. Pelletskvaliteten er god og det dekker alle behov som eneste kraftfôr til melkekyr.»

Jan Egil Amlien, Nordalen samdrift DA
86 årskyr, 10600 KG EKM 12 siste mnd

Den konsentrerte TopLac® resepten er designet for å gi deg

- høy melkeytelse
- høyt fett- og proteininnhold i melka
- høyt surfôropptak

Bestill på telefon 51 74 33 00

Fiskå Mølle AS - www.fiska.no

Fiskå Tlf. 51 74 33 00 | Trøndelag Tlf. 73 85 90 60

Etne Tlf. 53 77 13 77 | Flisa. Tlf. 62 95 54 44

